

Koululaisslangin semanttisia ja sosiolingvistisiä piirteitä

KARI NAHKOLA

MARJA SAANILAHTI

Tämän kirjoituksen pohjana on koululaisslangia kartoittava kysely, joka teutettiin keväällä 1990 Virtain yläasteen yhdeksänsillä ja lukion ensimmäisillä luokilla. Kyselyyn vastasi 131 koululaista: 94 yhdeksäsluokkalaista ja 37 lukiolaista. Vastaajista oli tyttöjä 72 ja poikia 59. Jokaiselle jaettiin kyselylomake, jossa pyydettiin luettelemaan slanginimityksiä kaikkiaan 112 tarkoitteelle. Kyselylomake on sama, jota käytetään meneillään olevissa Helsingin ja Tampereen koululaisslangia luotaavissa tutkimuksissa. Lomakkeen on suunnitellut professori Heikki Paunonen; mallina ovat olleet suomenruotsalaisen slangin tutkijoiden käyttämät suppeammat kyselylomakkeet (näistä ks. Cantell et al. 1989: 18–20). Tutkimus perustuu siis koululaisten omaan raportointiin eli pohjimmiltaan vastaajien kompetenssiin, ei performanssiin.

Kyselyn 112 tarkoitetta antoivat tulokseksi kaikkiaan 15 875 sanamainintaa, keskimäärin noin 121 vastaajaa kohti. Aineisto sisältää 3 489 erilaista slang-ilmausta eli keskimäärin noin 31 kutakin tarkoitetta kohti. Tyttöjen vastausaktiivisuus oli suurempi kuin poikien: tytöillä mainintoja oli 131 vastaajaa kohden, pojilla 109. Lukiolaisilla mainintojen määrä oli 161 vastaajaa kohden, mikä oli selvästi enemmän kuin yhdeksäsluokkalaisilla, joilla määrä oli 105. Ikäryhmien ero johtuu vain osaksi slangintuntemuksen karttumisesta iän mukana: lukiolaisista nimittäin tyttöjen osuus on huomattavan suuri (23 tyttöä, 14 poikaa), joten tyttöjen suurempi vastausaktiivisuus on vaikuttamassa luokka-asteiden eroihin. Tyttöjen ja poikien välinen aktiivisuusero saattaa vihjata siihen, että pojilla varsinainen slang-ikä on vielä edessäpäin (vrt. Suojanen 1982: 157). Toisaalta on mahdollista, että todellisuudessa tytöt eivät käytä slangia enempää kuin pojat: ero voi heijastaa pikemminkin tyttöjen tunnollisempaa asennoitumista testitilanteeseen kuin reaalista performanssiero.

1. Slangin ydin: keskeiset tarkoitteet

1.1. Keskeiset tarkoitteet koko aineistossa

Seuraavassa tehdään selkoa siitä, mitä slangisanasto kertoo käyttäjistään. Vertaamalla eri tarkoitteiden keräämiä testivastauksia voidaan hahmottaa kuvaa eri tarkoitteiden asemasta vastaajien ajatusmaailmassa. Ylipäättäänkin kielenkäyttäjien tärkeinä pitämillä tarkoitteilla on taipumus kehittyä attraktiokeskuksiksi, jotka kokoavat suuren parven enemmän tai vähemmän synonymaalaisia ilmauksia. Taulukossa 1 esitellään tutkimusaineiston tärkeimmät attraktiokeskukset, ts. ne tarkoitteet, joihin viittaavia erilaisia slang ilmauksia aineistossa oli eniten. Erilaisten ilmausten määrä on ilmoitettu kunkin tarkoitteen jäljessä.

TAULUKKO 1. Vahvimmat attraktiokeskukset koko aineistossa.

1.	TYHMÄ	104
2.	MIEHEN SUKUPUOLIELIN	84
3.	OLLA HUMALASSA	78
4.	MENE POIS, HÄIVY	76
5.	MAATA JONKUN KANSSA	75
6.	NAISEN SUKUPUOLIELIN	66
7.	OLUT	65
8.	SUUTTUA	60
9.	KÄVELLÄ, KULJESKELLA	57
10.	ERITTEET (ULOSTEET)	52
	PIKKULAPSI	52
	RINNAT	52
13.	TYLSÄ, IKÄVÄ	50
14.	OKSENTAA	49
	PELÄTÄ, PELKURI	49
	POLIISI	49
17.	RYYPÄTÄ	47
	TAKAPUOLI	47
19.	ALKOHOLIJUOMAT	46
20.	HOMOSEKSUAALI	44
	VARASTAA	44

Attraktiokeskusten joukossa ovat lähes kaikki kyselyyn sisältyneet sukupuolielämään samoin kuin alkoholinkäyttöön liittyvät tarkoitteet. Noihin asioihin liittyvät asenteet tekevät näistä käsitteistä pääosin sosiokulttuurisia tabuja. Kun attraktiokeskusten joukossa on vielä tabuaihe ERITTEET, voidaan todeta, että kaikkein eniten slang ilmauksia synnyttävät tarkoitteet ovat voittopuolisesti sosiaalisia tabuja — ja nimenomaan korosteisesti sellaisia tabuja, joista nuoret itse ovat erittäin kiinnostuneita. Muut attraktiokeskukset ovat melkein kaikki johonkin kielteiseen käsitteeseen tai mielentilaan liittyviä;

Koululaisslangin semanttisia ja sosiolingvistisiä piirteitä

näihin viittaavia sanoja käytetään lähinnä loukkaavassa funktiossa. Aineiston selvästi vahvin attraktiokeskus TYHMÄ on juuri tällainen tarkoite. Koululaisslangin vahvimmat attraktiokeskukset tuottavat siis pääasiassa tabusnastoa ja loukkaavia ilmauksia.

Vertailun vuoksi todettakoon, että suomenruotsalaisten koululaisten slangissa tärkeimmät attraktiokeskukset ovat pitkälle samat. Suurimmat erot ovat tarkoiteissa OLLA HUMALASSA (Virroilla attraktiokeskuksista 3.), MENE POIS (4.), SUUTTUA (8.) sekä KÄVELLÄ (9.), jotka suomenruotsalaisilla eivät ole 20 tärkeimmän tarkoitteen joukossa, sekä toisaalta tarkoiteissa OLLA RAKASTUNUT JOHONKUHUN (suomenruotsalaisilla 8.) ja TUPAKKA (10.), jotka eivät olleet virtolaisten tärkeysjärjestyksessä 20 ensimmäisen joukossa. Suomenruotsalaisen attraktiotaulukon kärjessä oli ALKOHOLIJUOMAT (Virroilla 19.); Virroilla attraktiovoimaisin TYHMÄ oli suomenruotsalaisilla jakaantunut kahtia: adjektiivin sijaluku listalla oli 2. ja vastaavan substantiivin 3. (Ks. Cantell et al. 1989: 43.) Kaikkiaan attraktiokeskusten yhteisyys välittää kuvan kahden vastaajaryhmän ajatusmaailman yhdenmukaisuudesta. Äidinkieli ei tunnu tässä suhteessa merkittävältä erottajalta.

Eri tarkoitteiden tärkeyttä slanginpuhujien kannalta voidaan määrittää myös vertaamalla vastausten kokonaismääriä tarkoitteittain. Taulukossa 2 on mainittu 20 suurimman vastausmäärän kerännyttä tarkoitetta. Mukaan on nyt laskettu kaikki maininnat kiinnittämättä huomiota siihen, onko joku toinen vastaaja jo maininnut saman lekseemin. Tällä keinoin voidaan valaista sitä, mitkä slangisanat ovat tutuimpia sekä mihin tarkoitteisiin nähtävästi useimmin viitataan slangi-ilmauksella. Taulukon 2 tarkoiteissa vastaajat olivat kaikkein aktiivisimpia: nuo 20 tarkoitetta kokosivat enemmän mainintoja kuin muut. Mainintojen määrä on ilmoitettu kunkin tarkoitteen jäljessä.

TAULUKKO 2. Eniten sanamainintoja saaneet tarkoitteet koko aineistossa.

1.	MIEHEN SUKUPUOLIELIN	374
2.	TYHMÄ	334
3.	MAATA JONKUN KANSSA	305
4.	NAISEN SUKUPUOLIELIN	303
5.	TAKAPUOLI	278
6.	ERITTEET (ULOSTEET)	270
7.	OLLA HUMALASSA	265
8.	PIKKULAPSI	257
9.	TYTTÖ	248
10.	RINNAT	241
11.	POLIISI	240
12.	HOMOSEKSUAALI	230
13.	POIKA	218

14.	KASVOT	205
15.	VANHA NAINEN	204
16.	OLUT	203
17.	HARMITTAA	202
	ISÄ	202
19.	WC	201
20.	OKSENTAA	200
	PALLOPELIT	200

Suomenruotsalaisilla koululaisilla eniten vastauksia tuottaneet tarkoitteet ovat paljolti samoja kuin Virroilla (samoinhan attraktiokeskuksetkin havaittiin pitkälti yhteisiksi). Merkittävimmit erot ryhmien vastausaktiivisuudessa syntyivät siitä, että suomenruotsalaisilla hyvin paljon mainintoja saivat TUPAKKA (heillä sijoitus listalla 4.) sekä ALKOHOLIJUOMAT (9.), mutta Virroilla nämä eivät nousseet kärkipäähän (eli taulukkoon 2). Toisaalta Virroilla erittäin paljon mainintoja saaneet TYHMÄ (sijoitus 2.) ja MAATA JONKUN KANSSA (3.) eivät suomenruotsalaisilla olleet vastausaktiivisuudella mitaten kärkijoilla. (Ks. Cantell et al. 1989: 43.)

Vastaajien aktiivisuuden osalta on mahdollista verrata Virtain tuloksia myös Tallinnan koululaisslangista tehtyihin havaintoihin. On neljä tarkoitetta, jotka ovat kymmenen eniten mainintoja saaneen joukossa sekä Virroilla että Tallinnassa: MIEHEN SUKUPUOLIELIN, TYHMÄ, ERITTEET ja TYTTÖ. Suurin ero ryhmien välillä on se, että tallinnalaiskoululaisilta hyvin paljon mainintoja saaneet ALKOHOLIJUOMAT (Tallinnassa 4.) ja RAHA (8.) eivät Virroilla olleet erityisiä »aktiivisuuskeskuksia». ALKOHOLIJUOMAT oli yksi tarkoitteista, jonka saamien mainintojen suhteellinen vähyys Virroilla oli merkittävä erot-taja suomenruotsalaiseenkin koululaisslangiin nähden. Vastausaktiivisuuden mukaan tarkoitteita luokiteltaessa on kaikille kolmelle koululaisryhmälle selvimmän yhteistä se, että kaikissa ryhmissä ovat MIEHEN SUKUPUOLIELIN ja TYTTÖ kymmenen eniten mainintoja saaneen käsitteen joukossa. (Loog 1990, Cantell et al. 1989: 43.)

Eniten mainintoja keränneet tarkoitteet ovat enimmältään samoja kuin ne, jotka ovat koonneet myös suurimman joukon keskenään erilaisia slanginimityksiä. Peräti 13 tarkoitetta on mukana sekä taulukossa 1 että taulukossa 2; nämä tarkoitteet ovat selvästikin slangissa erityisen keskeisiä. Näin määrittäen kaikkein tärkeimmät tarkoitteet ovat TYHMÄ ja MIEHEN SUKUPUOLIELIN; niiden sijoitukset taulukoissa 1 ja 2 olivat 1. ja 2. sekä 2. ja 1. Molemmissa taulukoissa olivat kymmenen vetovoimaisimman joukossa myös MAATA JONKUN KANSSA (5. ja 3.), OLLA HUMALASSA (3. ja 7.), NAISEN SUKUPUOLIELIN (6. ja 4.), ERITTEET (10. ja 6.), PIKKULAPSI (10. ja 8.) sekä RINNAT (10. ja 10.). Näiden lisäksi molemmissa taulukoissa esiintyvät TAKAPUOLI, OLUT, POLIISI, HOMOSEKSUAALI sekä OKSENTAA. Mainitut 13 tarkoitte-

Koululaisslangin semanttisia ja sosiolingvistisiä piirteitä

ta kuuluvat siis koululaisslangin tärkeimpiin, olipa mittarina alttius saada uusia slanginimityksiä tai kyselyssä saatujen vastausten kokonaismäärä.

Taulukoiden 1 ja 2 välillä on jokunen huomattava erokin. Vahvimpien attraktiokeskusten luettelossa (taulukossa 1) korkealla esiintyvät MENE POIS (sijalla 4.), SUUTTUA (8.) ja KÄVELLÄ (9.) eivät saaneet kaikkiaan niin paljon mainintoja, että olisivat yltäneet taulukkoon 2. Toisaalta attraktiokeskusten listalta puuttuvat esimerkiksi TYTTÖ ja POIKA, jotka mainintojen kokonaismäärässä olivat tarkoitteista 9. ja 13.

Suomenruotsalaisten koululaisten slangissa ovat muutamat virtolaisille keskeisimmiksi osoittautuneet tarkoitteet vastaavalla tavalla kärkijoukossa molempien määrittäysperusteita käytettäessä. Näitä kummallekin koululaisryhmälle tärkeitä tarkoitteita ovat etenkin MIEHEN SUKUPUOLIELIN, TAKAPUOLI sekä OLUT. Muut Virtain aineiston hallitsevat tarkoitteet eivät suomenruotsalaisessa vertailuryhmässä olleet yhtä hyvin esillä. Tuossa ryhmässä taas tärkeiksi osoittautuneet ALKOHOLIJUOMAT ja TUPAKKA eivät Virtain aineistossa olleet keskeisimpien joukossa. (Ks. Cantell et al. 1989: 43.)

1.2. Keskeiset tarkoitteet luokka-asteittain

Seuraavassa tarkastellaan lukion ja yläasteen oppilaiden vastausten välillä ilmenneitä eroja. Koska lukiolaisia oli suhteellisen vähän, vertailu tapahtuu tarkoitteiden saamien mainintojen kokonaismäärien avulla (vrt. taulukko 2). Taulukossa 3 on lueteltu 20 eniten mainintoja saanutta tarkoitetta erikseen kummaltakin luokka-asteelta; tähdellä merkityt tarkoitteet esiintyvät listoista vain toisessa, muut molemmissa.

TAULUKKO 3. Eniten sanamainintoja saaneet tarkoitteet luokka-asteittain.

yläaste:	lukio:
1. MIEHEN SUKUPUOLIELIN	1. MIEHEN SUKUPUOLIELIN
2. TYHMÄ	2. MAATA JONKUN KANSSA
3. NAISEN SUKUPUOLIELIN	3. TYHMÄ
4. MAATA JONKUN KANSSA	4. NAISEN SUKUPUOLIELIN
5. TAKAPUOLI	5. TAKAPUOLI
6. OLLA HUMALASSA	6. ERITTEET (ULOSTEET)
7. ERITTEET (ULOSTEET)	7. TYTTÖ
HOMOSEKSUAALI	8. OLLA HUMALASSA
9. PIKKULAPSI	9. PIKKULAPSI
10. RINNAT	10. *POIKA
11. POLIISI	11. POLIISI
12. *OLUT	12. RINNAT
13. TYTTÖ	13. *VANHA NAINEN

14. *OKSENTAA	14. *MENE POIS, HÄIVY
15. *ALKOHOLIJUOMAT	15. *ISÄ
16. *TUPAKKA, SAVUKE	16. *HARMITTA
17. KASVOT	17. *ÄITI
*VARASTAA	18. KASVOT
*WC	HOMOSEKSUAALI
20. *PALLOPELIT	20. *HIUKSET, TUKKA

Taulukon 3 alkupään tarkoitteet ovat mukana kummankin luokka-asteen listalla, jälkipään tarkoitteista vain muutama. Yhteisten tarkoitteiden sijoituksetkaan eivät useimmiten eroa paljon luokka-asteittain; suurimmat poikkeamat ovat tarkoitteissa HOMOSEKSUAALI (yläasteella 7., lukiossa 18.) sekä TYTTÖ (13. ja 7.). Merkittävimmät erot listojen kesken ovat yläasteen listasta puuttuva POIKA, joka lukiolaisilla on 10., sekä lukiolaisilta puuttuva OLUT, joka yläasteen listalla on 12.

Eniten vastauksia keränneistä tarkoitteista 13 oli kummallekin luokka-asteelle yhteisiä eli listat muistuttivat toisiaan melkoisesti. Suuria eroja ei välttämättä odottaisikaan löytyvän, koska ryhmien välinen ikäero on pieni. Toisaalta huomiota ansaitsee se, että listojen jälkipuoliskot sisälsivät kovin erilaisia tarkoitteita eri luokka-asteilla. Yläasteen lista sisälsi muutamia jonkinmoisen tabu-arvon omaavia tarkoitteita, jotka puuttuivat lukion listasta; tällaisina voinee pitää tarkoitteita OLUT, OKSENTAA, ALKOHOLI, TUPAKKA ja VARASTAA, ehkä myös WC. Vastaavasti yläasteen listasta puuttui monia lukion listassa esiintyneitä neutraaleja, »normaalin elämän» tarkoitteita, kuten POIKA, VANHA NAINEN, ISÄ, ÄITI ja HIUKSET. Listoja erottavat tarkoitteet ovat tyypiltään siis hyvin erilaisia. Tämä seikka saattaisi kytkeytyä siihen, että lukiolaisista on tyttöjen osuus huomattavan suuri (liki kaksi kolmannesta), kun yläasteella tyttöjä on vain hiukan enemmän kuin poikia. Vahvistusta tälle oletukselle etsitään jaksossa 1.3.

1.3. Keskeiset tarkoitteet sukupuolittain

Seuraavassa verrataan tyttöjen ja poikien kyselyvastauksia. Molemmat luokka-asteet on yhdistetty sukupuolittain. Taulukossa 4 on esitetty vahvimmat attraktiokeskukset eli 20 eniten erilaisia slanginimityksiä saanutta tarkoitetta erikseen tytöillä ja pojilla; tähdellä merkityt eivät ole yltäneet molempien sukupuolien listalle.

Koululaisslangin semanttisia ja sosiolingvistisiä piirteitä

TAULUKKO 4. Vahvimmat attraktiokeskukset sukupuolittain.

tytöt:	pojat:
1. TYHMÄ	1. MIEHEN SUKUPUOLIELIN
2. MENE POIS, HÄIVY	2. TYHMÄ
3. OLLA HUMALASSA	3. MAATA JONKUN KANSSA
4. *SUUTTUA	4. NAISEN SUKUPUOLIELIN
5. KÄVELLÄ, KULJESKELLA PIKKULAPSI *TYLSÄ, IKÄVÄ	5. OLUT
8. *RYYPÄTÄ	6. TAKAPUOLI
9. *ALKOHOLIJUOMAT MAATA JONKUN KANSSA *TYTTÖYSTÄVÄ	7. OLLA HUMALASSA
12. OKSENTAA RINNAT *VARASTAA	8. *HOMOSEKSUAALI
15. *KIVA, MUKAVA MIEHEN SUKUPUOLIELIN	9. ERITTEET (ULOSTEET) PIKKULAPSI RINNAT *TUPAKKA, SAVUKE
17. ERITTEET (ULOSTEET) *PELÄTÄ, PELKURI TYTTÖ	13. *POLIISI
20. OLUT *SYÖDÄ	14. *INVALIDI, VAMMAINEN MENE POIS, HÄIVY
	16. *VANHA NAINEN
	17. *RUOTSALAINEN TYTTÖ
	19. *HEIKKO OKSENTAA

Tyttöjen ja poikien attraktiokeskuksista vain noin puolet on yhteisiä; yhdenmukaisimmin edustuu TYHMÄ, joka on 1. tytöillä ja 2. pojilla. Yhteisistä tarkoitteista muutamat eroavat sijoituksiltaan melkoisesti. Esimerkiksi 2:sena tytöillä oleva MENE POIS on pojilla vasta 14., ja poikien listalla sijoilla 1. ja 5. olevat MIEHEN SUKUPUOLIELIN ja OLUT ovat tytöillä 15. ja 20. Attraktiokeskusten erot sukupuolten välillä ovat jyrkimmät tarkoitteissa, jotka eivät ole ylittäneet molempien sukupuolten listalle. Tällaisia on kärkikymmeniköissäkin monta. Pojilta puuttuvat tytöille attraktiovoimaiset SUUTTUA (4.), TYLSÄ (5.), KÄVELLÄ (5.), RYYPÄTÄ (8.), TYTTÖYSTÄVÄ (9.) ja ALKOHOLIJUOMAT (9.) Ainoastaan pojilla sen sijaan ovat erittäin attraktiokykyisiä esimerkiksi NAISEN SUKUPUOLIELIN (4.), TAKAPUOLI (6.), HOMOSEKSUAALI (8.) ja TUPAKKA (9.).

Sukupuolten välisiä eroja slanginkäytössä voidaan valaista lisää vertaamalla sukupuolittain niitä tarkoitteita, jotka ovat saaneet eniten mainintoja. Taulukossa 5 on esitetty suurimman sanamainintojen määrän keränneet 20 tarkoitetta erikseen tytöillä ja pojilla; tähdellä merkityt esiintyvät vain jomankumman sukupuolen listalla.

TAULUKKO 5. Eniten sanamainintoja saaneet tarkoitteet sukupuolittain.

tytöt:	pojat:
1. TYHMÄ	1. MIEHEN SUKUPUOLIELIN
2. PIKKULAPSI	2. NAISEN SUKUPUOLIELIN
3. OLLA HUMALASSA	3. MAATA JONKUN KANSSA
4. TYTTÖ	4. *RINNAT
5. MIEHEN SUKUPUOLIELIN	5. TYHMÄ
6. TAKAPUOLI	6. *HOMOSEKSUAALI
7. *PALLOPELIT	7. ERITTEET (ULOSTEET)
8. *ERITTEET (ULOSTEET)	TAKAPUOLI
9. *POIKA	9. *OLUT
*ÄITI	10. POLIISI
11. *ISÄ	11. OLLA HUMALASSA
12. *HARMITTAA	12. *TUPAKKA, SAVUKE
13. MAATA JONKUN KANSSA	13. *RUOTSALAINEN
14. POLIISI	14. TYTTÖ
15. NAISEN SUKUPUOLIELIN	15. *KASVOT
16. *WC	16. *KOIRA
17. *MENE POIS, HÄIVY	*OKSENTAA
18. VANHA NAINEN	*VARASTAA
19. *BUSSI	19. PIKKULAPSI
20. *JUHLAT, KOTIHIPAT	20. *EHKÄISYVÄLINEET
	VANHA NAINEN

Samaan tapaan kuin taulukossa 4 on vain noin puolet tyttöjen ja poikien listan »aktiivisuuskeskuksista» yhteisiä; selvimmät yhtäläisyydet ovat TAKAPUOLI, joka on 6. tytöillä ja 7. pojilla, sekä ERITTEET, joka on 7. pojilla ja 8. tytöillä. Monien yhteisten tarkoitteiden sijainti listalla vaihtelee sukupuolittain melkoisesti. Esimerkiksi tytöiltä hyvin paljon mainintoja saaneet PIKKULAPSI (tytöillä 2.), OLLA HUMALASSA (3.) ja TYTTÖ (4.) ovat poikien listalla sijoilla 19., 11. ja 14. Vastaavasti NAISEN SUKUPUOLIELIN ja MAATA JONKUN KANSSA, jotka poikien listalla ovat 2. ja 3., ovat tytöillä vasta 15. ja 13. Eriytyisen merkittäviä ovat – taulukon 4 tapaan – ne monet tarkoitteet, jotka esiintyvät vain jommankumman sukupuolen listassa. Huomattavimpia tällaisia eroja ovat poikien listasta kokonaan puuttuvat PALLOPELIT (tytöillä 7.), POIKA (9.), ÄITI (10.), ISÄ (11.) ja HARMITTAA (12.) samoin kuin tyttöjen listasta puuttuvat RINNAT (pojilla 4.), HOMOSEKSUAALI (6.), OLUT (9.), TUPAKKA (12.) ja RUOTSALAINEN (13.).

Kaikkiaan havainnot eri tarkoitteiden asemasta slangissa osoittavat, että kahden kyselyyn osallistuneen luokka-asteen välillä ei ole erityisen suuria eroja slanginkäytössä. Sen sijaan sukupuolten ero osoittautui kohtalaisen suureksi: sekä attraktiokeskuksista (taulukko 4) että »aktiivisuuskeskuksista» (taulukko 5) noin puolet oli tytöillä ja pojilla eri tarkoitteita. Myös suomenruotsalaisten koululaisten slangin tutkijat ovat havainneet sukupuol-

Koululaisslangin semanttisia ja sosiolingvistisiä piirteitä

ten välillä vastaavanlaisia eroja (ks. Cantell et al. 1989: 50–52). Tyttöjen ja poikien slangin eroa on aihetta tarkastella vieläkin yksityiskohtaisemmin. Osassa 2 paneudutaan näihin seikkoihin.

2. Tyttöjen slangi, poikien slangi

Tässä osassa tarkastellaan slangisanaston jakautumista sukupuolittain. Tarkoitus on tehdä selkoa siitä, missä määrin sanasto on molemmille sukupuolille yhteistä, missä määrin vain toiselle sukupuolelle ominaista.

2.1. Yleiskatsaus sanaston jakautumiseen sukupuolittain

Kun koululaisslangin sanasto jaetaan vastaajien sukupuolen mukaan ryhmiin, ilmenee, että vain noin 25 % sanoista esiintyy kummankin sukupuolen vastauksissa. Peräti 75 % sanoista on joko vain tytöillä tai vain pojilla esiintyneitä. Taulukossa 6 on lueteltu tarkoitteet, joiden slanginimityksissä molemmille sukupuolille yhteisen sanaston osuus on suurimmillaan. Tarkoitteiden jäljessä on ilmoitettu yhteisen sanaston osuus prosentteina.

TAULUKKO 6. Tarkoitteet, joissa tytöille ja pojille yhteisen sanaston osuus on suurin.

	%
ISÄ	58
ALUSHOUSUT	56
KASVOT	50
KATU	50
RAITIOVAUNU	50
BUSSI	47
WC	46
VANHA MIES	42

Koko aineistossa oli ainoastaan kaksi tarkoitetta, joissa yli puolet slangisanoista esiintyi sekä poikien että tyttöjen vastauksissa: ISÄ (58 % sanoista yhteisiä) ja ALUSHOUSUT (56 % yhteisiä). Taulukon 6 tarkoitteet, joissa sukupuolittaiset slangierot ovat pienimmillään, ovat pääosin varsin neutraaleja, normaalin arkielämän käsitteitä.

Taulukko 7 sisältää ne tarkoitteet, joissa kummallekin sukupuolille yhteisiä sanoja oli suhteellisesti kaikkein vähiten. Tarkoitteiden jäljessä on ilmoitettu yhteisen sanaston osuus prosentteina.

TAULUKKO 7. Tarkoitteet, joissa tytöille ja pojille yhteisen sanaston osuus on pienin.

	%
KÄVELLÄ, KULJESKELLA	7
ULKOMAALAINEN	7
MOPEDI	8
KITARA	10
OPETTAJA	10
PIHA	10
VALEHDELLA	10
MUSIIKKI	11

Tutkimuksessa mukana olleista tarkoitteista osa jakaa sukupuolia erittäin selvästi: taulukon 7 tarkoitteilla vain 7–11 % sanastosta on yhteisiä molemmille sukupuolille. Vähiten yhteistä sanastoa koonneet tarkoitteet ovat — kuten sukupuolierojen suhteen vastakohtansa taulukossa 6 — pääosin sangen neutraaleja käsitteitä. Tosin nuorisokulttuuriin kuuluvia tarkoitteita on mukana taulukossa 7, mutta ei taulukossa 6; tällaisina voinee pitää ainakin tarkoitteita KITARA, MUSIIKKI ja MOPEDI, kaiketi myös OPETTAJA. Taulukoiden 6 ja 7 sisältämät tarkoitteet muodostavat jatkumon ääripäät: toisaalta eniten, toisaalta vähiten yhteistä sanastoa sisältävät tarkoitteet. Merkittävää on, että näihin ääripäihin ei sisälly kuin yksi tarkoite, joka osassa 1 osoitautui slangin kannalta tärkeäksi: KÄVELLÄ on tytöillä vahva attraktiokeskus ja sen vuoksi mukana myös koko aineiston tärkeimpien keskusten luettelossa (ks. taulukot 1 ja 4). Muut taulukoiden 6 ja 7 tarkoitteet ovat slangissa marginaalisempia varsinkin, mitä tulee tarkoitteen saamien nimitysten kokonaisuuteen. Slangin kannalta keskeisimmät tarkoitteet, mm. keskeiset tabuaiheet, sijoittuvat tunnettuusjatkumon sisään eli niissä useimmiten 20–30 % slanginimityksistä on esiintynyt kummankin sukupuolen vastauksissa. Absoluuttisesti on yhteisten sanojen määrä näissäkin aiheissa siis varsin vähäinen.

2.2. Näkökulmia sukupuolittain eriytyvään sanastoon

Kyselyssä tuli esiin paljon sanoja, jotka esiintyvät joko vain tyttöjen tai vain poikien vastauksissa. Useimmat tosin saivat vain yksittäisiä mainintoja ja ovat täten slangin kannalta marginaalisia. Näitä kiintoisampia ovat sanat, jotka eivät olleet tyystin harvinaisia, mutta joiden kaikki esiintymät tulivat keskenään samaa sukupuolta olevilta vastaajilta. Tällaiset sanat ovat erotamassa »poikien slangia» ja »tyttöjen slangia».

Tärkein sukupuolia erottava sana oli tutkimusaineistossa *telkka* 'televisio', jonka kaikki 28 mainintaa tulivat tytöiltä. Erityisen selvästi pojille ominai-

Koululaisslangin semanttisia ja sosiolingvistisiä piirteitä

nen on tupakkaan viittaavien sanojen *stubeeks*-pesye, johon kuuluu joukko *tupakka*-sanan äänteellisiä modifikaatioita. Pesyeen sanojen esiintymiä oli pojilla 22, tytöillä vain 1. Taulukoihin 8 ja 9 on koottu kaikki muut vähintään 5 kertaa mainitut sanat, jotka esiintyivät vain tytöillä tai vain pojilla; näitä on puolensataa. Tarkoitteiden jäljessä on ilmoitettu mainintojen määrä.

TAULUKKO 8. Ainoastaan tytöillä esiintyneitä sanoja.

ALUSHOUSUT: *pikkarit* 11
 SEURUSTELLA: *olla yhdessä* 10, *olla kimpassa* 5
 TAKAPUOLI: *takamus* 9
 PIKKULAPSI: *muksu* 8
 HARMITTAA: *ottaa nuppiin* 7
 MENE POIS, HÄIVY: *painu...* 7
 MOOTTORIPYÖRÄ: *kevari* 7
 VALEHDELLA: *narrata* 7, *vetää nenästä* 5
 HIUKSET, TUKKA: *pehko* 6
 KIVA, MUKAVA: *ok* 6, *kliffa* 5
 VENÄLÄINEN: *venakko* 6
 BUSSI: *linkki* 5
 BUSSILIPPU: *piletti* 5
 INVALIDI, VAMMAINEN: *vamma* 5
 KÄVELLÄ, KULJESKELLA: *lampsia* 5
 LASKETELLA, SUKSET: *laudat* 5
 OKSENTAA: *yökätä* 5, *örkätä* 5
 OLLA HUMALASSA: *olla maistissa* 5, *olla nakit silmillä* 5
 PALLOPELIT: *lentsikka* 5
 PELÄTÄ, PELKURI: *mamelo* 5
 RINNAT: *posat* 5
 SYÖDÄ: *iitata* 5
 TYLSÄ, IKÄVÄ: *ankee* 5

TAULUKKO 9. Ainoastaan pojilla esiintyneitä sanoja.

NAISEN SUKUPUOLIELIN: *svide* 10, *emätin* 5, *vagina* 5
 HOMOSEKSUAALI: *henkka* 8
 MAATA JONKUN KANSSA: *kiksauttaa* 7
 MIEHEN SUKUPUOLIELIN: *jölli* 7, *aisa* 5, *kanki* 5, *torspo* 5
 HEIKKO: *luikku* 6, *ruipelo* 5
 KITARA: *skeba* 6
 POIKA: *jäpä* 6
 POLIISI: *kissalan pojat* 6
 TAPELLA: *rähistä* 6
 TYLSÄ, IKÄVÄ: *vittumainen* 6
 ALKOHOLIJUOMAT: *kosaani* 5, *patras* 5
 HUMALAINEN: *denso* 5
 INVALIDI, VAMMAINEN: *seeppari* 5
 ISÄ: *fatre* 5
 OLUT: *kepu* 5

Vain tytöillä esiintyvät sanat viittaavat paljon neutraalimpiin tarkoitteisiin kuin vain pojilla esiintyvät sanat. Etenkin tabusanastossa taas pojilla on sellaisia sanoja, jotka tytöiltä puuttuvat.

Yleisimpienkin slangisanojen käytössä on sukupuolittaisia eroja. Taulukossa 10 esitellään 21 tarkoitetta, joissa suosituin slangi-ilmaus oli tytöillä eri kuin pojilla. Kunkin tarkoitteen jäljessä on mainittu yleisin tytöillä (t) ja yleisin pojilla (p) esiintynyt ilmaus. Erot eivät yleensä olleet suuria: tavallisesti suosituin ja toiseksi suosituin ilmaus olivat vain vaihtaneet paikkaa.

TAULUKKO 10. Tarkoitteet, joissa yleisin slangi-ilmaus oli tytöillä eri kuin pojilla.

ALUSHOUSUT:	<i>t alkkarit</i>
	<i>p kalsarit</i>
KAHVI:	<i>t sumppi</i>
	<i>p kofeiini</i>
KATU:	<i>t kartsa</i>
	<i>p tie</i>
KIVA, MUKAVA:	<i>t nastä</i>
	<i>p asiallinen</i>
KORVALAPPUSTEREOT:	<i>t korvalaput</i>
	<i>p korvikset</i>
MAALAINEN:	<i>t landepaukku</i>
	<i>p lande</i>
MAATA JONKUN KANSSA:	<i>t naida</i>
	<i>p nussia</i>
MENE POIS, HÄIVY:	<i>t mee kotios</i>
	<i>p lähe vetään</i>
MIES :	<i>t ukko</i>
	<i>p äijä</i>
MITÄ NAKKIKIOSKILLA MYYDÄÄN:	<i>t ranskikset</i>
	<i>p hodari</i>
NAINEN:	<i>t muija</i>
	<i>p akka</i>
PÄÄ:	<i>t kaali</i>
	<i>p nuppi</i>
RAHA:	<i>t mani</i>
	<i>p hyna</i>
RAUTATIEASEMA:	<i>t assa</i>
	<i>p rautsi</i>
RUOKATUNTI:	<i>t ruokkis</i>
	<i>p safkatunti</i>
RYYPÄTÄ:	<i>t kännätä</i>
	<i>p maistaa</i>

Koululaisslangin semanttisia ja sosiolingvistisiä piirteitä

SYÖDÄ:	<i>t</i>	<i>mässä</i>
	<i>p</i>	<i>safkata</i>
TANSSIA:	<i>t</i>	<i>lorata</i>
	<i>p</i>	<i>jammata</i>
TAPELLA:	<i>t</i>	<i>vetää turpaan</i>
	<i>p</i>	<i>rähistä, rähjätä</i>
TELEVISIO:	<i>t</i>	<i>telkkari</i>
	<i>p</i>	<i>tv</i>
TYHMÄ:	<i>t</i>	<i>pimee</i>
	<i>p</i>	<i>äälö</i>

Useimmat tarkoitteista, joissa suosituin ilmaus on pojilla eri kuin tytöillä, eivät ole slangin keskeisimpiä. Varsinaisia attraktiokeskuksia näistä on vain muutama: MAATA JONKUN KANSSA, MENE POIS, RYYPÄTÄ ja TYHMÄ. Keskeisimmässä tarkoitteissa suosituin slangisana on yleensä molemmilla sukupuolilla sama. Eroja syntyy vasta harvinaisemmissa ilmauksissa, joista löytyy tyttöjen sanoja ja poikien sanoja (taulukot 8 ja 9).

Jaksossa 1.3 ilmeni, että poikien slangi painottuu paljolti eri tarkoitteisiin kuin tyttöjen. Seuraavassa kootaan yhteen tarkoitteita, joiden slanginimityksistä erityisen suuri osa esiintyi vain toisen sukupuolen vastauslomakkeissa.

Vain pojille hyvin keskeisiä tarkoitteita ovat slangisanaston valossa sellaiset, jotka ovat tuottaneet pojilta jopa absoluuttisesti enemmän vastauksia kuin tytöiltä – lukion tyttövaltaisuuden vuoksihan tyttöjä oli vastaajista selvä enemmistö. Pojille tärkeistä tarkoitteista hahmottuu kolme aihepiiriä. Ensinnäkin sukupuolisanastossa on nimenomaan poikien sanoja paljon etenkin tarkoitteille RINNAT, MIEHEN SUKUPUOLIELIN, NAISEN SUKUPUOLIELIN ja MAATA JONKUN KANSSA. Toiseksi erilaisiin poikkeavuuksiin liittyvää sanastoa on saatu erityisesti pojilta. Tällaisia, voittopuolisesti pejoratiivisia nimityksiä tuottaneita tarkoitteita, jotka erottavat sukupuolia, ovat esimerkiksi HEIKKO, HOMOSEKSUAALI, RUOTSALAINEN ja ULKOMAALAINEN sekä toisaalta ISO, VAHVA. Kolmas poikien sanastoa kerännyt aihepiiri muodostuu eräistä poikien harrastuksiin liittyvistä käsitteistä, esim. KITARA, LUISTIMET, MAILA, OLUT ja PUUKKO.

Eritoten tytöille tärkeitä tarkoitteita ovat selvimmin ne, joissa tytöiltä saatujen vastausten määrä on yli kaksinkertainen poikien vastausten määrään verrattuna. Pääosa näistä tarkoitteista liittyy kotiin ja läheisiin ihmisiin. Hyvin paljon vastauksia nimenomaan tytöiltä saatiin esimerkiksi tarkoitteisiin ISÄ, ÄITI, KOTI, PIKKULAPSI, POIKAYSTÄVÄ, TYTTÖYSTÄVÄ sekä OLLA RAKASTUNUT JOHONKUHUN. Lisäksi oli muutama verrattain neutraali tarkoite, joihin tytöt antoivat paljon enemmän vastauksia kuin pojat; näitä olivat mm. HARMITTA, SUU, TELEVISIO ja YMMÄRTÄÄ.

Vaikka koululaisslangin ytimenä on kaikille yhteinen, keskeisiin tarkoituksiin viittaava sanasto, hajoaa suuri osa ytimen ulkopuolisesta sanastosta slanginkäyttäjien sukupuolen mukaan. Tytöille ovat tärkeitä paljolti eri asiat kuin pojille. Runsaasti slangisanoja tuottavien tarkoitteiden erilaisuus tytöillä ja pojilla on osasyynä siihen, että poikien slangi on karkeampaa, enemmän tabuloukkauksia sisältävää, kuin tyttöjen slangi. Poikien slangi on karkeampaa myös sillä tavoin, että pojilla eräät tabusanat (etenkin sukupuoli-tabuihin liittyvät) ovat merkitykseltään ja käytöltään laajentuneet siinä määrin, että niitä voidaan käyttää yleisinä pejoratiivisina nimityksinä *ad hoc* melkein mistä hyvänsä tarkoitteesta. Esimerkiksi *mulkku*, *paska* ja *vittu* ovat tällaisia yleispejoratiivisia ilmauksia, joilla Virtain aineistossa pojat ovat viitanneet (primaarien tarkoitteiden ohella) esimerkiksi tarkoitteisiin OPETTAJA ja POLIISI. Mainitut sanat ovat tytöilläkin sangen yleisiä, mutta huomattava ero on siinä, että tytöillä ne esiintyvät ahtaammin vain primäärissa merkityksessään.

3. Slangin sanastolähteet

Virtain koululaisilta kerätyssä aineistossa on suuri joukko sanoja, jotka eivät ole mukana aikaisemmissa koululaisslangia luodanneissa tutkimuksissa (kuten Karttunen 1979 ja Laitinen 1990). Osa uudesta sanastosta lienee suppea-alaisia virtolaisuuksia, joita ei välttämättä myöhemminkään kohdata muualla Suomessa. Esimerkkejä tällaisista sanoista ovat *lutsake* 'naisen sukupuolielin', *töysä* 'tyhmä', *ormi* 'rehtori', *pilttipultut* 'housut' ja *meksico-pesye* 'rautatieasema'. Osittain uuden sanaston runsaus heijastaa kuitenkin slangille ominaista nopeaa uusiutumista: slangi-ilmaus, joka käy liian tavalliseksi, menettää affektisuuttaan ja sitä myöten slangiarvoaan, jolloin puhujat ennen pitkää kehittävät ilmaukselle uusia variantteja. Uusia slangisanoja tuotetaan kahdella tavalla, jotka molemmat ovat ahkerassa käytössä virtolaisessa slangissa.

Ensinnäkin voidaan ryydittää vanhaa slangi-ilmausta muovaamalla sitä äänneasultaan uuteen hahmoon. Tällä tavoin muodostettuja, toisen asteen slangisanoja on virtolaisaineistossa paljon. Suosittu uudissanan asu nykyslangissa on *e*-vartaloinen muodoste (esim. *mole*, *fyffe*), jollaisessa kaikkein useimmin loppuvokaalia edeltää soinnillinen klusiili, tavallisesti *d*. Tällainen sanahahmo mielletään ilmeisen slangiseksi, normaalisanastosta poikkeavaksi, mikä onkin lingvistisesti perusteltua: vartalovokaaliltaan vaihtelemattomia *e*-vartaloisia nomineita on suomen kielessä erittäin niukalti, ja soinnillinen klusiili riittää jo silläan tuomaan sanalle arkipuheesta poikkeavaa väriä, mahdollisesti myös hiukan »pseudoanglismien» sävyä. Usein tuo soinnillinen

Koululaisslangin semanttisia ja sosiolingvistisiä piirteitä

klusiili on sikäli etymologinen, että se korvaa vanhassa slangisanassa (tai uudissanan perustana mahdollisesti olevassa normaalikielen sanassa) olevan vastaavan soinnittoman aineksen. Esimerkkejä tällaisista uudiskehittymistä ovat mm. *fade* (< *fatsi*), *hinde* (< *hintti*), *olde* (< *olut*), *junde* (< *juntti*), *fyge* (< *fyrkka*) ja *isbe* (< *ispä* < *iskä*). Soinnillisia klusiileita tapaa kyllä myös muiden vokaalien kuin *e*:n edellä, esim. *heda*, *sköndä*; *skeba*, *jäbä*; *staga*; *smegu*.

Merkkejä on jo kehityksen seuraavasta vaiheesta: nämä »soinnillinen klusiili + e» -yhtymät alkavat kehittyä lohkosyntyisiksi valejohtimiksi, joiden avulla voidaan muodostaa slangisanoja myös sellaisten sanojen pohjalta, joihin vastaavaa (soinnitonta) klusiilia ei ensinkään sisälly (esim. *hynde* < *hynä*, *himbe* < *hima*). Foneettis-fonologisista syistä slangisanojen *g* ja *b* vaihtelevat puheessa vastaavien soinnittomien klusiilien kanssa (samoin kuin *f* ~ *v*); sen sijaan tutuksi käynyt *d* on varsin säännöllisesti soinnillinen.

Takavuosina suosioon nousseet valejohtimiset *-is* (*ceeppis*, *hodis*, *jäkis*) ja *-Ari* (*hedari*, *molari*, *äänäri*) ovat esillä myös virtolaisten slangissa. Edellinen on saanut rinnalleen variantin *-es* (esim. *kupes*, *homes*), jonka syntyyn ovat voineet vaikuttaa slangin suosimat *e*-vartaloiset muodosteet. Valejohtinta *-Ari* edeltää usein geminaattaklusiili, joka pohjaa slangimuodosteen perustana olevan ilmauksen sisältämään vastaavaan yksinäisklusiiliin (esim. *seeppari* < *cp* 'vammainen', *hottari* < *hot dog*, *monkkari* < *monkey* 'mopedi'); monasti perustana on tällöin yhdyssana. Ainakin *-kkAri* esiintyy nyt jo itsenäisenä, lohkosyntyisenä valejohtimena, jota käytetään myös sellaisissa muodosteissa, joissa klusiiliaines on epäetymologinen eli perustana olevaan saanaan ei sellaista kuulu, esim. *linkkari* < *linja-auto*, *luikkarit* < *luistimet*.

Muita tärkeimpiä slangijohtimia Virtain aineistossa ovat *-kkA* (*filkka*, *linkka*), *-kki* (*linkki*, *suikki*), *-kkU* (*telkku*, *vinkku*), *-ru* (*kakru*, *nekru*), *-skA* (*telska*, *äiskä*), *-skU* (*motsku*, *pinsku*), *-ssi* (*nörssi*, *olssi*), *-tsA* (*kartsa*, *skitsa*), *-tsi* (*brotsi*, *keskitsi*), *-(A)tsU* (*pimatsu*, *äitsy*), *-Uli* (*rinuli*, *äityli*).

Epäetymologisen konsonanttiyhtymän rakentaminen sanan alkuun on myös keino värittää väljähtyneitä slangi-ilmauksia. Etenkin proteettista *s*:ää hyödynnetään usein (*sköndä*, *sleda*, *stennarit*, *svide*, *svimpa*). Niin ikään vokaalien kvaliteettia (ja kvantiteettiäkin) muuttamalla saadaan vanhaan ilmaukseen tuoreutta. Näin on syntynyt monia seuraavanlaisia varianttipareja: *dösä* ~ *dysä*, *norssi* ~ *nörssi*, *ykätä* ~ *ökätä*, *denso* ~ *densu*, *filetso* ~ *filetsu*, *mokata* ~ *mökätä*, *bosat* ~ *bosot*, *stupaks* ~ *stubaax*.

Väljähtynyt slangi-ilmaus voidaan tietysti myös korvata aivan uudella muodosteella. Esimerkiksi yleiskielen sanasta saadaan slangikelpoinen ilmaus samoilla modifiointikeinoilla, joilla vanhoja slangisanoja uudistetaan. Hyvin runsaasti Virtain aineistossa on myös uusia yhdyssanoja, jotka taval-

lisesti ovat — hyvinkin mielikuvituksekkaita — metaforisia ilmauksia, esim. *häräntappoose* ~ *kaljupäinen hengenahdistaja* ~ *nahkaklarinetti* ~ *vaniljatan-ko* 'miehen sukupuolielin', *kulttuuririkaste* 'ulkomaalainen', *utare-unto* 'maalainen', *syyläsuojustimet* 'kengät' ja *silmälappuvideot* 'korvalappustereot'.

Joillakin murrepiirteilläkin tuntuu olevan »slangiarvoa». Muutamissa tapauksissa nimittäin slangi-ilmausta on modifioitu seuraavaan tapaan: *lehemä* < *lehmä* 'nainen', *köljy* < *köljy* 'joukko, porukka', *pänri* < *pändi* 'yhtye', *flera* < *fleda* 'hiukset, tukka'. Oli myös tapauksia, joita erotti tarkoitteen yleiskielisestä nimityksestä ainoastaan jonkin murrepiirteen esiintyminen, esimerkiksi *polliisi*, *ruottalainen* ~ *ruattalainen*, *kahavi*; mainittakoon, että *kahavi* on tässä asussa kirjattu myös suomenruotsalaisesta koululaisslangista (Cantell et al. 1989: 31).

Kaikkiaan on syytä korostaa sitä, että nyt tutkitun aineiston perusteella koululaisslangi on sanastolähteiltään erittäin suomalaista: useimmiten uudet slangi-ilmaukset muodostetaan suomenkielisten sanojen (slangisanojen tai muiden) pohjalta joko valejohtimia käyttämällä tai yhdistämällä. Sanaston lainaaminen muista kielistä ei ole kovin yleistä. Varsinkin ruotsin kieli, joka oli näkyvä sanastolähde Helsingin vanhassa slangissa, on menettänyt merkityksensä lainanantajana. Odotetusti on englantia nuorisokulttuurin kansainvälisenä kielenä noussut ainoaksi merkittäväksi vaikuttajaksi. Englannin kielen asemaa vankistaa se, että nuoret osaavat sitä (ainakin useimmissa maamme osissa) paremmin kuin ruotsia ja ovat siihen joukkoviestimien välityksellä taajaan kosketuksissa. Virtain aineistokin sisältää joukon englannista lainattuja sanoja, joita on vaihtelevassa määrin mukautettu suomen kielen fonologiaan. Mukana on myös itse tehtyjä »anglismeja» ja sekakielisiä ilmauksia. Nähtäväksi jää, kiihtyykö anglismien omaksunta tulevien sukupolvien aikana niin, että koululaisslangin sanastolähteiden painopiste siirtyisi englannin suuntaan siinä määrin, että nuorisoslangi kehittyisi samantapaiseksi pidginiksi, sekakieleksi, kuin ruotsinvoittoinen Helsingin vanha slangi.

Suosituimmat anglismeista ovat jo sängen suurtaajuisia, mutta pääosa on — ainakin vielä — varsin harvinaisia. Anglismeista kolme oli jopa tarkoitteensa yleisin slangivastine: *bootsit* 'kengät', *mani* 'raha' sekä *steissi* 'rautatie-asema'; näistä kaikista esiintyi lisäksi monia erilaisia ääntämis- ja kirjoitusasuja. Muita yleisesti tunnettuja anglismeja olivat *skidi*, *face* ja *stupido*, joista esiintyi useita erilaisia variantteja. Kohtalaisen tunnettuja olivat myös *beibi* 'pikkulapsi', *body* 'iso, vahva', *boring*, *boyfriend*, *home*, *iitata* 'syödä' ja *striitti*. Hajamainintoina tulivat esiin mm. *skateta* ~ *skeitata* 'luistella', *ice-hockey*, *music*, *goal*, *moviet* ~ *muuviet* ~ *sinema*, *girly* ~ *kööli*, *guy*, *määni*, *kid* ~ *kidi*, *pall* 'ystävä', *dog* ~ *dookki*, *feisi(t)*, *gamet* 'juhlat, kotihipat', *lantsi* 'ruokatunti', *food* ~ *fuudi*, *tiitseri* ~ *töössös*, *knife* ~ *naiffi*, *boss* ~

Koululaisslangin semanttisia ja sosiolingvistisiä piirteitä

head ~ *headmaster*, *fight*, *gay* ~ *geitsu* ~ *nancy-boy* 'homoseksuaali', *ass* ~ *äässi*, *fuckia*, *bike* ~ *paikki*, *outländeri*, *tulla angry*, *no kevyt* 'tylsä, ikävä', *stonesit* 'miehen sukupuolielin (tark. kivekset)'.

Anglismien määrää suomalaisessa koululaisslangissa ei ole viime vuosikymmeninä yleisemmin määritetty, mutta Virtain aineisto antaa aiheita olettaa, että määrä on kasvamassa. Tilanne tuntuu olevan toinen suomenruotsalaisten koululaisten slangissa: suoraan englannista tulleita uudissanonoja ovat viimeaikaiset tutkimukset löytäneet perin niukalti, keskeiset sanastolähteet kun ovat suomi ja ruotsinruotsi (ks. Cantell et al. 1989: 72–76).

Mikään uutuuksien englannista lainatut sanat eivät toki koululaisslangissa ole. Jo varhaiset, 1960-luvun lopun tutkimukset toivat esiin joukon anglismeja. Virtain kannalta kiintoisa vertailukohta on Tampereen koululaisslangi, jota on pidetty sanastolähteiltään korosteisen suomalaisena. Ruotsin osuus tamperelaisslangissa on ollut verrattain pieni, kun taas anglismeja on ollut käytössä suhteellisen paljon. (Ks. Suojanen 1982: 161–162 ja Hahmo 1967.)

LÄHTEET

- CANTELL et al. 1989 = CANTELL, ILSE — LEHTI-EKLUND, HANNA — NYHOLM, LEIF — SALOKIVI, JOUNI 1989: *Helsingforsslang nu*. En skolenkät 1988. Meddelanden från institutionen för nordiska språk och nordisk litteratur vid Helsingfors universitet B:12. Helsingfors.
- HAHMO, SIRKKA-LIISA 1967: *Tampereen oppikoululaisten slangisanastoa*. Pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopiston suomen kielen ja yleisen kielitieteen laitos.
- KARTTUNEN, KAARINA 1979: *Nykyslangin sanakirja*. Porvoo.
- LAITINEN, IRMA 1990: *Uutta, vanhaa ja lainattua*. Tutkimus helsinkiläisnuorten 1980-luvulla käyttämästä slangista. Pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopiston suomen kielen ja yleisen kielitieteen laitos.
- LOOG, MAI 1990: Tallinnan koululaisslangin sanastoa. Luentomoniste.
- SUOJANEN, MATTI K. 1982: Koululaisslangista. — *Kouluikäisten kieli* (toim. Maija Larmola) s. 153–164. Tietolipas 88. Pieksämäki.

Semantic and sociolinguistic features of school slang

KARI NAHKOLA and MARJA SAANILAHTI

School slang reveals a good deal about its users: their attitudes, and especially what they find important in one way or another. Slang names are not given to all concepts, by any means; in fact only a small fraction of words in the standard language are replaced by slang terms. Some of the most interesting are concepts which have attracted many different slang terms. Most of these have to do with taboo areas: sexual behaviour or alcohol. Other concepts with a tendency towards slang terms are often negative in some way: e.g. the concepts STUPID, GO AWAY, GET ANGRY, BORING, COWARD.

Slang vocabulary as a whole is not all shared between the two sexes: of the items in the corpus, only about 25 % were common to both boys and girls. The remaining 75 % were distributed

differently according to sex: for some concepts boys and girls had different terms, and for others one sex used many terms and the other sex fewer. Taboo subjects in particular were differently treated by each sex, with boys using many more terms than girls for »forbidden» concepts. Similarly, various forms of deviance attracted a large number of usually derogatory terms among boys (such as the concepts FOREIGN, WEAK, HOMOSEXUAL). Girls, on the other hand, made use of a wide variety of terms which boys avoided, having to do with the home and close friends and relations (e.g. HOME, MOTHER, FATHER, BOYFRIEND, GIRLFRIEND).

The sources of school slang are very Finnish. Most new slang expressions are formed on the basis of Finnish words, either old slang words or others.